

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th May - 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

TRANSPORT SOHASIGA DOIR TERMINLARNI TARJIMA QILISHDAGI ASOSIY MUAMMOLAR

Mustayeva Guldora Salaxiddinovna
Toshkent davlat transport universiteti dotsenti

G'afurova Nazokat Baxriddin qizi

Toshkent davlat transport universiteti Iqtisodiyot fakulteti TNI-2 guruh talabasi

Annotatsiya:

Ushbu maqola terminlarni tarjima qilish muammolarini yechish va ularning ma'nosini lingvistik nuqtai nazardan anglash uchun ta'sir qiluvchi omillarni hisobga olgan holda tahlil qilingan. Hozirgi kunda hamma sohaga doir ko'plab terminlar mavjud. Shu boisdan, terminlarni boshqa tildan aslyat tiliga tarjima qilganda juda ko'plab muammolar yuzaga keladi. Ushbu maqolada terminlarni boshqa tildan aslyat tiliga tarjima qilish muammolari va yechimlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: termin, tarjima qilish, muammolar va ularning yechimlari, xorijiy til, aslyat tili.

Annotation:

This article is analyzed taking into account the factors that influence the solution of the problems of definition of terms and their understanding of their meaning from a linguistic point of view. Currently, there are many terms for all areas. Therefore, a huge number of problems arise when terms are translated from another language into original language. This article examines the problems and solutions to translating terms from another language to original language.

Keywords: term, translation, problems and their solutions, foreign language, native language.

Аннотация:

Эта статья была проанализирована с учетом факторов, влияющих на решение проблем перевода терминов и понимание их значения с лингвистической точки зрения. В настоящее время существует множество терминов,

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th May - 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

относящихся ко всем отраслям. Поэтому при переводе терминов с другого языка на оригинал язык возникает множество проблем. В этой статье будут рассмотрены проблемы и решения перевода терминов с другого языка на оригинал язык.

Ключевые слова: термин, перевод, проблемы и их решения, иностранный язык, оригинал язык.

Termin-grekcha terminus soʻzidan olingan boʻlib, chek-chegara degan maʼnoni anglatadi. U fan-texnika, qishloq xoʻjaligi, sanʼat va madaniyat sohasiga oid soʻz hisoblanadi. Terminologiya bu- terminlar haqidagi taʼlimot va terminlar majmui degan maʼnoni anglatadi. Terminologiyani tarjima qilishga doir muammolar hamisha tilshunoslikning dolzarb masalalaridan biri boʻlib kelgan. Chunki terminlarning lugʻaviy qatlamlaridagi oʻrni va vazifasini belgilash, tushunchaning mazmun-mohiyatini toʻgʻri anglash imkonini beradi. Terminologiyaga bagʻishlangan ishlarning barchasida u yoki bu sohaning muayyan tushunchalarini anglatadigan, definitsiyaga ega boʻlgan, asosan, nominativ funktsiyani bajaradigan birliklar termin hisoblanadi deb qaraladi.[1,5]

Boshqa sohalardagi terminologiyadan farqli oʻlaroq, texnik sohalarda ishlatiladigan terminologiyada har bir soʻz aniq va toʻgʻri tarjima qilinishi zarur. Misol uchun, “boot” soʻzi ingliz tilidan “yuklash” deb tarjima qilinadi, lekin texnik maqolalarda berilishicha, bu soʻz “xotira” yoki “bilan yuklash” maʼnolari anglatadi. Toʻgʻri tarjima qilish bu muhim hisoblanadi, chunki toʻgʻri tarjima qilingan terminologiya tushunarli va maʼnolari aniq holatda boʻlishi kerak. Texnik tizimlar koʻplab turdagi platformalarda ishlaydi: masalan, iOS, Android, veb-saytlar, va boshqalar. Har bir platformaga mos keladigan tarjima usullarini tanlash muhimdir. Bunday platformalarda turli tillarda matn, rasm va ushbu ilovalarning ikki tomonlama taraflari, qoʻshimcha tarjimalar mos ravishda qoʻllanilishi mumkin. Texnik sohalarga oid yangiliklar va oʻzgarishlar tez-tez yuzaga keladi. Bu maʼlumotlar bazasini, interfeysni va funksiyalarni doimiy ravishda yangilashni talab qiladi. Tarjima qilingan matnni doimiy ravishda yangilab borish va taraqqiy etishning muhim bir qismidir.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th May - 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

Texnik sohalarda ko‘plab tildan foydalanilishi odatiydir. Har bir tildagi tarjima aniqroq tuzilishi kerak. Misol uchun, ma‘lum bir tilga mo‘ljallangan dasturning boshqa tillardagi foydalanuvchilarga ko‘rsatilishi mumkin. Bu muammolar texnik tizimlarni tarjima qilishda ko‘p tomondan turli bosqichlarni tuzishda kerak bo‘ladi. Bu foydalanuvchilarga yaxshi tajribani ta‘minlash va dasturning muvaffaqiyatini ta‘minlash uchun juda muhimdir.

Bir qancha muammolar tufayli terminlarni tarjima qilish qiyin vazifa bo‘lishi mumkin. Quyida keltirilgan muammolar misolida ko‘rib chiqamiz:

1.Ko‘p ma‘noli so‘zlar: Turli madaniyatlarga oid atamalar bir qancha ma‘nolarga ega bo‘lishi mumkin va to‘g‘ridan-to‘g‘ri tarjima qilinganda har doim ham to‘g‘ri kelmasligi va terminlarni tarjima qilishda bir qancha muammolarga duch kelishimiz mumkin. Buning natijasida terminlarda turli noaniqlik yuzaga keladi.

2.Texnik til: Tibbiyot, huquq yoki transport kabi texnik sohalarda qo‘llaniladigan atamalarni to‘g‘ri tarjima qilishda ko‘plab qiyinchiliklar bo‘lishi mumkin, chunki ular ko‘p hollarda boshqa tilda to‘g‘ridan-to‘g‘ri yetkazilmaydigan aniq ma‘nolarga ega.

3.Idiomatik iboralar: Idiomatik yoki majoziy ma‘noga ega bo‘lgan atamalarni tarjima qilish qiyin bo‘lishi mumkin, chunki tom ma‘nodagi so‘zlar boshqa tilda bu kabi ma‘noga ega bo‘lmasligi mumkin.

4. Neologizmlar: hozirgi kunda turli sohalarda doimiy ravishda yangi atamalar yaratilib kelmoqda, shu sababli har bir tilda ham ekvivalent atama bo‘lmasligi mumkin. Bunday hollarda tarjimonlar yangi atama o‘ylab topishi yoki ma‘noni yetkazish uchun turli tavsiflovchi iboradan foydalanishi kerak bo‘ladi.

5. Og‘zaki so‘zlar va jargon: so‘zlashuv yoki jargon bo‘lgan atamalarni tarjima qilish qiyinchilik tug‘dirishi mumkin, chunki ular maqsadli tilda ekvivalent atamaga ega bo‘lmasligi yoki umuman boshqa ma‘noga ega bo‘lishi mumkin.

6.Noaniqlik: Ayrim atamalar bir nechta ma‘noga ega bo‘lishi mumkin va tarjimon ishlatilayotgan atamaga mos ravishda kontekstga qarab to‘g‘ri ma‘noni aniqlashi kerak bo‘ladi.

Proceedings of International Educators Conference

Hosted online from Rome, Italy.

Date: 25th May - 2024

ISSN: 2835-396X

Website: econferenceseries.com

Har bir termin o‘zining xususiy kontekstiga ega bo‘lib, uni to‘g‘ri tarjima qilish uchun bu kontekstni tushunish juda muhim hisoblanadi. Misol uchun, ”platform” termini avtobuslar va poyezdlar uchun bir xizmatni ifodalashda ishlatilishi mumkin, lekin bu so‘zni tarjima qilishda kontekstni tushunish juda muhimdir. Transport sohasida ko‘plab turli texnik vositalari mavjud bo‘lib, ularning har birining o‘ziga xos terminologiyasi va tartiboti mavjud. Har bir transport turi uchun moslashtirilgan terminlarni topish va ularni to‘g‘ri tarjima qilish, transport sohasida yaxshi fikr olish uchun zarurdir. Transport sohasi texnik tizimga oid, shuning uchun transport vositalari va ularning qurilmalari haqida texnik terminologiyani tushunish kerak bo‘ladi. Bu qurilmalarning nomi, xususiyatlari va har bir qismini aniqlash uchun muhimdir. Transport sohasi yuridik va regulyativ muammolarga ega bo‘lib, shu jumladan, yo‘l xaritasi, transport to‘g‘risida qonunchilik, vaqtincha to‘xtash joylari, yo‘l belgilari, xavfsizlik masalalari va boshqalar kabi. Bu muammolar uchun yechim, transport sohasidagi qonunlar va tartibotlarni tushunish, shuningdek, moslashtirilgan xalqaro standartlarni bilish hisoblanadi. Ushbu muammolarni hal qilish uchun professional tarjimonlar ko‘pincha maxsus tarjima dasturlari va vositalariga, shuningdek, o‘zlarining tajribasiga tayanadilar. Shuningdek, ular aniqlik va kontekstga xos tushunishni ta‘minlash uchun mavzu bo‘yicha mutaxassislar bilan ishlashlari mumkin. So‘nggi yillarda mashina tarjimasi texnologiyasidagi yutuqlar ma‘lum turdagi kontent uchun avtomatlashtirilgan tarjima vositalaridan foydalanish imkonini berdi. Biroq, inson tarjimasi, ayniqsa, murakkab yoki nozik materiallar uchun, odatda, aniqroq va ishonchliroq deb hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. <https://farspublishers.org/index.php/ijessh/article/view/1658/2538>
2. “Texnik matnlarni tarjima qilish: terminologiya va nutq” Lynne Bowker
3. “Tarjimashunoslik bo‘yicha qo‘llanma” Kirsten Malmkjær va Kevin Vindl
4. www.wordreference.com
5. M. Tereza Kabre Kastelvining "Kundalik hayotda terminologiya"
6. "Terminologiyani boshqarish bo'yicha qo'llanma: 1-jild: Terminologiyani boshqarishning asosiy jihatlari" Syu Ellen Rayt va Gerxard Budin tomonidan tahrirlangan

